

מדינת ישראל
הכנסת

פרוטוקול מספר 25/א
מישיבת הוועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ד, ג' באב תשס"ז - 11.7.56
בשעה 08.40

משתתפים:

- י. ריפתין - היו"ר
- מ. ארם
- ח. לנדאו
- א. עבאס
- ש. פרלשטיין
- י. רפאל

מזכירים:

- ד"ר קרטינגר - משרד הפנים
- מר ארליך - משרד הפנים
- מר גבירץ - משרד הפנים

סדר-היום:

חוק הסמות, תשס"ז - 1956.

היו"ר י. ריפתין:

פותח את הישיבה.

סעיף 11 (המשך)

היו"ר י. ריפתין:

אם תקבל הסתייגותי בסעיף 6 בענין
הפלים "באישור השר", יש לעשות זאת
גם בסעיף זה. עכ"פ, אני מבקש שהיועץ
המשפטי יבדוק אם צריך יהיה להכניס שינוי בסילפא של סעיף 11 אם תקבל
דעת-המיעוט בנוגע לסעיף 6.

התולט: לקבל את הצעת חבר הכנסת רפאל ולטחוק
את הפלים מ"זולת" ועד סוף הסעיף. לקבל
את חלקו הראשון של הסעיף כפי שהוצע.
הסתייגות: י. ריפתין, ש. פרלשטיין.

היו"ר י. ריפתין:

לפני שאנו עוברים לסעיפים האחרים
ברצוני להודיע לחברים שהבטחתי לשר
הפנים שגם לאחר שנצביע בסעיפים השונים באפשר לו לעבור עליהם אם יראה
צורך בכך.

סעיף 12

היו"ר י. ריפתין:

(קורא את הסעיף).

התולט: לקבל סעיף 12.

ישיבת ועדת הפנים
11.7.56

סעיפים 13, 14
=====

היו"ר י. ריפתין:

(קורא את הסעיפים).

י. רפאל:

אני מציע למחוק את כל סעיף 13. דבר כזה יכול להיות רק לרעתו של הקטין. להורים יכול להיות למשל ילד דפקטיבי והם מתביישים בו ורוצים לשנות את שמו. אם ילד כזה נמצא בטוסד, בסך הזמן הוא יכול לאבד כל זכויות לגבי ירושה וכו', כששוכחים מהו שמו האמיתי. אני יכול להבין את הרצון לשנות שם פרטי של ילד. אבל לא ייתכן לתת למישהו רשות לשנות את שם המשפחה של הילד בלבד, שלא ביחד עם ההורים. ברצוני רק להזכיר כאן את המקרה של תמר הופפן-הד שבמקרה זה היה מקום רב להערכה ע"י שינוי שם של הילדה.

ד"ר סרטינגר:

ייתכן גם להיפך: שם ההורים הוכתם והם אינם רוצים שהילד ישא את השם הטוב.

י. רפאל:

במקרה כזה הם יכולים לשנות גם את שמם.

ד"ר סרטינגר:

אבל אז עליהם לחכות שבע שנים, ובינתיים עלול כתם כזה להזיק לילד בביה"ס. בסעיף זה שיקולים לכאן ולכאן. בלאו הכי השר לא יסגר להתיר דבר כזה.

מר טרליב:

נתקלנו בעבר במקרים רבים שההורים נפרדים והילד נשאר ברשותה של האם. הגם אינה נקראת בשם נישואיה, ורוצה שהילד ישא את שם-משפחתה. בסעיף זה נוסדו פקעו הנישואין - שינוי השם ייעשה ע"י ההורה שאצד הילד נתונה בידו. אני הייתי מציע לכתוב "אפוסטרופסות" במקום "דאגה", כיון שבמקרים רבים הדאגה היומ-יומית לילד היא בידי האם ואילו האב משתתף בהוצאות, ולכן אין להפריד כאן בדיוק בין ה"דואגים". האפוסטרופסות צריך שיוכל לשנות את שם הילד הנמצא באפוסטרופסות.

היו"ר י. ריפתין:

הסעיף כפי שהוא מנוסח לא סתבר שהכוונה היא גם לשינוי שם הילד לשם אחד ההורים, אלא המדובר הוא בשינוי השם לשם חדש לחלוטין.

ח. לנדמן:

בדרך-כלל בארצות אחרות חל איסור מוחלט על שינוי שם פרטי. אצלנו הדבר רצוי לעתים בגלל העברור. בכל אופן, צריך לסייג את האפשרות של שינוי שם פרטי רק למקרים אלה. כי הרי במקרים אחרים, בלאו הכי ההורים הם קובעים את שם הילד עם לידתו, וטדוע ירצו לשנותו לפתע?

לגבי שם המשפחה הדבר מוזר: ההורים מטאירים לעצמם את שם הקודם, ואילו את שמו של ילדם רוצים לשנות. אם הוכתם השם - הרי בביה"ס בלאו-הכי ידוע הילד בשמו הקודם, ושינוי השם לא ישנה מנוסה. לגבי עתידו של הילד - כאשר יגדל, ישנה את שמו אם ירצה. אם נפרדו ההורים - גם אם נמצא הילד אצל אמו הוא צריך לשאת את שם-משפחתו הקודם העובר אליו מן האב. הילד יוכל תמיד לשנות את שמו כשיחבב.

היו"ר י. ריפתין:

התברר שיש מקרים לכאן ולכאן בשינוי שם הילד בלבד. אולי טוב אפוא לומר שכל שינוי כזה טעון אישור השר, גם שינוי השם ע"י ההורים, גם הכוונה היא לשם אחד ששם כל אחד מן ההורים.

י. רפאל:

הפתרון שב"אישור השר" איננו אידיאלי. כי למעשה לא השר מאשר אלא הדבר נהפך לשיגרה של פקיד כלשהו החותם מבלי להתעסק בעניין. אשר לאב ששמו הוכתם ע"י פשע וכדומה - הרי הכוונה היא להגן על הילד. וחזקה על פושע כזה שאין הוא צדיק צטוד ולא רצוי לסטור ענין כזה של שינוי שם הילד לידיו.

א.ב.

ישיבת ועדת הפנים
11.7.56

י. רפאל:

אבל כאן מתעורר ענין השם הפרטי שהוא חשוב מבחינת עברור. לכך יש לי רק תיקון: במסמכים יש להוסיף גם את השם הקודם.

אני מציע אפוא: למחוק את שני הסעיפים. אם הצעתי לא תתקבל - הצעה אלטרנטיבית: "קטין (ולהפריד בין קטין ובין פסול-דין) ושאינם הוריו או אפוטרופסו לשנות את שמו הפרטי. השינוי ייעשה ע"י שני ההורים, ואם נפקעו הנישואין - ע"י ההורה שהדגה לקטין נתונה בידו".

ח. לצדאן:

לגבי שינוי שם המספחה, אני מציע לנסח את הסעיף בצורה שיותר יהיה לעשות זאת בנסיבות מיוחדות. את הנוסח המדויק טרם מצאתי. אבל הכוונה היא לנסיבות מיוחדות העלולות להכביד על עתידו של הקטין. כן אני מציע להוסיף "באישור השר". גם אם יש אסמכתא לשינוי, צריך להיות אישור השר. כלומר: השינוי יוכל להיעשות בהסכמת ההורים, ולאחר שהוכחו הנסיבות - באישורו של השר.

ט. פרלסטין:

טוב להפריד בין השם הפרטי ושם-המספחה. לגבי שם המספחה אני מוכן להסכים לאישור ע"י בית-המשפט.

יודחלש:

לדחות את הצעה חבר הכנסת רפאל למחוק את הסעיפים.
עבודת הסתייגות: י. רפאל.

לא להגביל את הסעיף רק לאפשרות שינוי שם פרטי.
הסתייגות: י. רפאל

יא. פרלסטין:

אני מציע לכתוב פשוט: באישור בית-המשפט. הוא יחליט לפי שיקולו-הוא עם הניסוקים שהובאו לפניו מצדיקים שינוי השם או לא, גם אם השינוי ייעשה ע"י ההורים.
חלקים:

יודחלש:

- (1) לחלק את "ההצעה לשינוי" את השם הפרטי אפשר לשנות ללא אישור מבית-המשפט; לגבי שם המספחה - אם רוצים לשנותו לסם שונה מזה של שני ההורים - אפשר לעשות זאת באישור בית-המשפט. היועץ המשפטי ינסח את הסעיפים.
- (2) לקבל את סעיפים 13 ו-14 בהתאם לשינויים שמושרו.

יב. לצדאן:

האם לא כדאי בכל זאת לתת הנחיה כלשהי לביהמ"ש כדי שיהיה לו קנה-מידה שיוכל לפסוק לפיו?

יג. ריפתין:

אם מפקיעים סמכות כזאת מידי ההורים, נראה לי שצריך להטאיר את שיקול-הדעת המלא לביהמ"ש ולא לתת לו כל הנחיות.

יד. ארליב:

בסוף הסעיף אני מציע לכתוב: "בהחלטותיו יתחשב ביהמ"ש בטובתו של הילד".

יז. יודחלש:

לקבל את הצעתו של פר ארליב ולהוסיף בסוף סעיף 14: "בהחלטותיו יתחשב ביהמ"ש בטובתו של הילד".

4284

ישיבת ועדת הפנים
11.7.56

סעיף 15
=====

(קורא את הסעיף):

היג'ר י. ריפתין:

בסעיף זה ביקש השר להוסיף את חובת הפרסום.

מר ארלינג:

בסעיף זה יש תיקון של חבר הכנסת שופמן לפיו בכל המקרים הללו צריך לבוא אישור מאת השר.

היג'ר י. ריפתין:

הדג'מל: להוסיף חובת פרסום מטעם השר של כל הודעה שתגיע אליו.

מ. לנדמן:

לגבי חובת הפרסום אני מציע למחוק את המלים "סעיף 13", משום שאחדת יצטרך עוד לפני בניהט"ש החליט בענין לפי סעיף 13.

היג'ר י. ריפתין:

ברור שאם הענין נמצא בדיון בבית"ס לא יפרסם השר שום דבר לפני שיפורסם פסק-דין סופי של בית"ס.

הדג'מל:

לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת שופמן לפיה סעיף 15 יהיה באישור השר. הסתייגות: י. שופמן, י. רפאל עם לקבל את סעיף 15 כפי שהציע, התוספת שנתקבלה.

סעיף 16
=====

(קורא את הסעיף):

היג'ר י. ריפתין:

לדעת יש למחוק בסעיף זה את המלים "סעיף 13", כיון שסעיף זה הוא בניגוד למה שהוחלט לגבי סעיף 13.

מר קרטינגר:

לפי דעתי אין סתירה בין סעיף הסעיפים. עכ"פ, אני מבקש שהיועץ המשפטי יבדוק זאת.

היג'ר י. ריפתין:

הדג'מל: למחוק את המלים "סעיף 13" מהסעיף.

מ. לנדמן:

לדעתי יש להכניס בסעיף זה פסקה הסתייגות את השר למסור הסבר לסידורו, ואז יוכל שום לפנות לבית-הדין-הגבוה לצדק.

ש. פרלשטיין:

אני מציע שתהיה אפשרות למבקש לערער לפני בית-המשפט.

מר גבירצ:

רשות כזאת נתונה גם אם אינה מוזכרת כאן בפירוש, כי הסעיף אושר בפירוש במה שהוזכרה סמכותו של השר, אם הדבר עלול להטעות או לפגוע בתקנת הציבור.

היג'ר י. ריפתין:

אדם יכול להצטרף למחוק לעצמו שם אחר מתוך דצון לדמות במסחר או בדומה. לכן צריך לתת סמכות זו לשר או לבית"ס לשר, אני סוכן לקבל את ההצעה שהשר חייב לתת הסבר לסידורו, אם כי לא תמיד פשוט כל-כך למסור נימוקי סידורו כאלה, אבל אני חושב שהסעיף כפי שהציע עונה על הבעיה.

א.ב.

ישיבת ועדת הפנים
11.7.56

י. רפאל:

בסלים "תקנת הציבור" הכוונה היא בעיקר למעמד האישי, בנוגע לנישואין וכו'. אך יכולים גם להיות מקרים שאדם בוחר לעצמו שם, ואדם אחר נפגע ע"כ, כמו במסחר. לכן אני חושב שצריך לתת אפשרות גם לצד השלישי, הרואה עצמו נפגע לערער.

נוסף לכך, הסעיף כפי שהוא מנוסח איננו מוסר על אדם לבחור לעצמו שם של מקומות קדושים וכדומה (לטל: "כותל המערבי"). אזני יודע עדיין את נוסח התוספת שיש להכניס, אבל אני מסאיר לעצמי את הזכות להוסיף כאן סעיף או פיסקה נוספת בענין מקומות קדושים, כגון, נוסף ל"תקנת הציבור", להוסיף "הטעם הטוב" או "רגשות הציבור" וכדומה. בסעיף הזה אין גם איסור על גבר להיקרא בשם אשה ולהיפך.

מר גבירצ: כל הדברים הללו כלולים במונח של "להטעות" או "לפגוע".

- הדו"ט: (1) לקבל את הצעת חבר הכנסת רפאל ולהוסיף פיסקה נוספת שכוונתה למנוע פגיעה ב"הרגשת הציבור" או "רגשי הציבור". הנוסח ייקבע ע"י היועץ המשפטי.
- (2) הו"ר יודיע טעל ביטח הכנסת שהכוונה היא לתת אפשרות לשר לפסול בחירת שם רק במקרים דראסטיים ולא שרירותיים.
- (3) לקבל את סעיף 16 בתוספת התיקונים שאושרו.

סעיף 17
=====

הו"ר י. ריפתין: (קורא את הסעיף).

ח. לנדאו:

לפי הסעיף הזה, אם ביהמ"ש לא החליט תוך חודש ימים, חייב השר כעבור חודש לתת את התעודה. כי את ההודעה מקבל השר מיד כשמוגש הענין לביהמ"ש, ואילו את התעודה הוא חייב לתת תוך חודש מיום קבלת ההודעה. לכן הצעתי בסעיף 15 להשמיט את הסלים "סעיף 13", ואז לא צריך יהיה למסור את ההודעה בשלב זה, או שעלינו להכניס כאן פיסקה "פזט לאסור בסעיף 13".

הו"ר י. ריפתין:

לפי סעיף 13 לא יהיה שם חדש לקטין לפני שביהמ"ש פסק. ביהמ"ש, לאחר שפסק, יודיע לשר. "קבלת ההודעה" היא לאחר שניתן פסק-הדין, כי הסמכות כאן היא ביהמ"ש, והחודש מתחיל מיום שניתן פסק-הדין.

הדו"ט: היועץ-המשפטי יבדוק אם יש מקום להכניס בסעיף זה פיסקה נוספת בנוגע לסעיף 13.

י. רפאל:

אני חוזר כאן על הצעתי לתת זכות ערעור לצד שלישי הרואה עצמו נפגע מבחירת שם לפי סעיפים 8, 10 ו-11, תוך ששה חדשים מיום שהשם החדש נתפרסם ברשומות.

נ"ר קרטינגר:

אני חושב שהדבר מנוסח ע"י ההודעה שתוך חודש מטנה יכול הנפגע לפנות לשר כדי שלא יאשר את השם.

ח. לנדאו:

לפי הצעת חבר הכנסת רפאל יכול אדם לשאת את שמו החדש בטשך ששה חדשים, ואילו כעבור ששה חדשים מתקבל בביהמ"ש ערעורו של הצד השלישי ואז חייב מטנה השם לחזור לשמו הישן. אני מסכים לעקרון של מתן אפשרות ערעור לצד שלישי, אבל זאת אפשר לעשות ע"כ שמעכבים את תחילת תקפו של השם החדש למשך שלושה חדשים בטקום חודש. ששה חדשים הם פרק זמן ארוך מדי.

י. רפאל:

אני אינני מציע פרוצידורה כפולה, למשל: יש יצרן נעליים בשם טיקולינסקי. לפתע מטנה שכנו טמול, שאף הוא יצרן נעליים, את שמו גם כן לטיקולינסקי, ושניהם מייצרים "נעלי טיקולינסקי". צריך לאפשר ליצרן הראשון לערער על כך.

ישיבת ועדת הפנים
11.7.56

י. רפאל:

אני טוכן להסכים לשלושה במקום ששה חדשים, אבל אי-אפשר לעכב את השימוש בשם החדש עד שיתברר הערעור.

סד. גרליצ'ין:

יש הבדל בין השם הסטורי ובין שמו האישי של האדם, אין גבול יכולים לדרוש שכל אדם ישא שם שונה. פקיד המקבל בקשה של אדם לשנות את שמו למיקולינסקי, אינו רואה כל טיבה לטוב לו, כי יש רבים בשם זה. שום פקיד כזה לא ילך לברר אם סמול גר אדם שני בעל אותו שם, אם אדם רוצה לקרוא לעצמו בשם כשל שכנו סמול - אין זה פוגע בתקנת הציבור. אם טישהו רואה עצמו נפגע - הוא יכול תמיד ללכת לבג"צ, ולמה להכניס בסעיף זה שוב את בית-המשפט?

ש. פרלשטיין:

אבל אם נותנים לשר סמכות לסדר לאשר את השם - סמכות הערעור אינה יכולה להיות בסמכותו הכלעדית של השר ויש לתת אפשרות זאת גם לצד שלישי הרואה עצמו נפגע.

הינ'ר י. ריפתיין:

אני רוצה רק להזהיר את החברים לפני הערך הרב שהם סיחסים לפרסום ברשומות. רוב האנשים אינם קוראים את רשומות, ואיך להניח שדוקא אותו מיקולינסקי יקרא את רשומות ויראה, בסועד המתאים, ששכנו סמול לקח לעצמו אותו שם. אין זה טעשי אפוא לוטר שעושים פופולריזציה ע"י הפרסום ברשומות. אין אדם בוחר לעצמו שם בכל יום, ולא יבחר לעצמו את השם מיקולינסקי מתוך שרירות סטורית. לכן אני מציע לא לקבל את ההצעה.

החלטת: (1) לקבל את הצעת חבר הכנסת רפאל בענין

אפשרות לצד שלישי לערער תוך חודש טיום הפרסום.

הסתייגות: י. ריפתיין

(2) לקבל סעיף 17 בתוספת התיקון שאוסר.

סעיף 18

=====

הינ'ר י. ריפתיין:

(קורא את הסעיף).

ש. פרלשטיין:

אני מציע למחוק את הסיפא של הסעיף ולא לתת את הזכות הזאת לשר. לפי

אילו שיקולים יעשה זאת? וטי שלם בעד הפרסום בעתון?

משנה השם ישלם.

י. רפאל:

החלטת:

לקבל סעיף 18 כפי שהוצע. זכות הסתייגות: ש. פרלשטיין.

סעיף 19

=====

הינ'ר י. ריפתיין:

(קורא את הסעיף).

ש. פרלשטיין:

(א) האם הכוונה היא גם לשם הפרטי?
(ב) האם הסעיף חל גם על התקופה

שלפני תחילת תקפו של חוק זה?

הינ'ר י. ריפתיין:

כן.

החלטת:

לקבל את סעיף 19.

ישיבת ועדת הפנים
11.7.56

סעיף 20
=====

היו"ר י. ריפתין: (קורא את הסעיף).

הדו"ל: לקבל את סעיף 20.

סעיף 21
=====

היו"ר י. ריפתין: (קורא את הסעיף).

ד. רפאל:

אני מציע לסחוק את הסעיף. אם הפקיד הוא האינסטנציה הראשונה - רשאי אדם לפנות לשר לקבלת החלטה סופית. אבל אם השר הוא האינסטנציה הראשונה, בטקרה שהוא מטפל בענין אישית, יש להשאיר אפשרות להגיש ערעור.

הדו"ל: (1) לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת רפאל.

הסתתיגות: רפאל

(2) לאשר את סעיף 21 כפי שהוצע.

סעיף 22
=====

היו"ר י. ריפתין: (קורא את הסעיף).

ה. לנדאו:

אני מציע שלא יהיו אגרות על שינוי שם, כי יש לנו ענין שהשמות יעוברו.

מר גבירצן:

קשה לוטר שכל שינויי-השם נעשים רק מלועזית לעברית. לכן לא כדאי שהדבר יהיה יותר מדי זול ושווה לכל נפש. אם אדם צריך לשלם 250 פרוטה - אין זו אגרה גבוהה, אבל הוא יודע שעליו לעבור פרוצידורה כלשהי, אם כי אין דבר זה מפחיד אדם הרוצה לשנות את שמו.

ד"ר קרבינר:

לגבי עברור שמות אפשר לפרסום תקנות שלא יהיה צריך לשלם אגרה.

מר אדלס:

לכל פרסום בילקוט הפרסומים יש מחיר. עד כה הם ויתרו בנוגע לעברור שמות. עכשיו הם דורשים עבור זאת. כל תשלום שאנו דורשים, אנו מעוניינים לפחות שיכסה את ההוצאות הישירות. בארה"ב למשל יכול אדם לשלם אפילו 80 דולר בעד שינוי שם.

הדו"ל: (1) היו"ר יודיע שהוועדה המליצה שיבוטלו האגרות על עברור שמות.

(2) אם השר יתנגד לכיטול זה - לא להכניס פיסקה כזאת לסעיף.

זכות הסתייגות: ה. לנדאו
(3) לקבל את סעיף 22.

סעיף 23
=====

היו"ר י. ריפתין: (קורא את הסעיף).

ישיבת ועדת הפנים
11.7.56

ד"ר קרטינגר:

סעיף 4(6) לפקודת גריאות העם מדבר על תיקון שם, וטזכיר את הרופא המטשלת. כאן אנו מציעים להוציא מהתסונה את הרופא המטשלת.

הי"ר י. ריפתין:

יש תלונות רבות על כך שנרשמו פרטים לא נכונים בענין השם, הגיל, הכתיב וכו'. האם קיימת פרוצידורה להקלה במקרים כאלה?

מר ארליך:

אנשים רבים הביעו ארצה בשמות בדויים, וכעבור זמן מה באו ודרשו תיקון השם. הם מסרבים לעשות שינוי-שם רגיל, אלא דורשים תיקון, בעיקר לגבי פיצויים סגרמניה, ירושות וכו'. כיום אנו מבצעים את התיקונים הללו בצורה פרטיזנית, לפי פקודת מרשם התושבים מ-1949. עומדת עכשיו שאלה של תיקון החוק הזה בכיוון של אפשרות תיקון פרטים בשם. היות והחוק המוצע עכשיו מטפל בבתינת שם ושינוי שם, הצעתי שיגפול גם בענין שלישי: תיקון שם, ושהשר יוכל להתקין תקנות גם בנוגע לתיקון שם ללא פרוצידורה מסובכת, טשום שהרישום במרשם התושבים עלול להתבטל בכל עת כי זהו חוק אדמיניסטרטיבי בלבד.

אשר לסעיף 23(2), לפי ההודעה מ-1921 חייב אדם הרוצה לשנות את שמו, להודיע על כך לרשות מוסטכת. חוק זה בא לבטל פיסקה זו.

הדואלט: לקבל סעיף 23.

הי"ר י. ריפתין:

לפני שורה של הצעות נוספות לחוק שהציעו חברי הכנסת, יוניצ'טן, שופטן, הקטין ועוד. נחזור לדהן בחוק זה ביום א' בשעה 10.00 בקריאה. כן הועבר לטיפולה של הוועדה ענין המיס בתל-אביב. בענין זה נדון ביום ד' הבא בשעה 11.00, כששר הפנים יוכל להיות נוכח בישיבה.

מ. לנדמן:

בדצמבר הועלתה בוועדה בעיית הסטפונות. הקיץ חולה, וסטפונות חדשים עומדים להגיע. בשטח שאני גר בו אין חושבים בינתיים לעשות מאוטה לקראת הגשמים. הוועדה הטילה בשעתו על השר חובה לסטור לה דו"ח תוך חדשיים על הבעשה בענין זה.

הי"ר י. ריפתין:

בענין זה דיברתי עם שר הפנים. הוא טוכן לסטור בוועדה הודעה. אני מבקש את נציג משרד הפנים להזכיר זאת לשר.

מ. לנדמן:

הכנסת העבירה לוועדה זו גם את בעיית ההאזנה ונבחרה לענין זה ועדת-טשנה. מה קרה בענין?

הי"ר י. ריפתין:

ועדת-הטשנה קיבלה כבר החלטה, ואני מקווה שבאחת הישיבות הקרובות, עוד לפני הפגרה, אסטור לוועדת הפנים את ההחלטות שנתקבלו.

(הישיבה ננעלה בשעה 11.00)